

УДК 398.23

Анастасія Олександрівна ДОРОШ,

курсант групи Ф2-101 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Перцева В. А.

АНЕКДОТ ЯК СУЧАСНИЙ МОВОТВОРЧИЙ ЖАНР

Анекдот часто сприймають як «несерйозне» та малоінформативне джерело. Це абсолютно беззмістовно. Анекдот – це жанр народної творчості і його характерні ознаки тотожні тим, що притаманні цій фольклорній формі.

Насамперед, анекдотами ми вважаємо тексти не лише усні, але й надруковані. Первинно їх розповідали вголос, у певній ситуації, і для цього вони створюються. Важливу роль грає спосіб розповіді, інтонація, смислові паузи, вимова слів. Але сьогодні видаються і купуються збірки різноманітних анекдотів, в Інтернеті з'являється все більше сайтів, які присвячено анекдотам. Це означає, що з усного джерела вони перетворюються на письмове.

Анекдот – це текст, цікавий і тим, що поєднує в собі дві протилежні мети: оповідність й емоційність. Оповідність, на наш погляд, припускає використання сукупності мовних і мовленнєвих засобів, які забезпечують його змістовність. Емоційність, навпаки, орієнтована на той намір, з яким мовець розказує анекдот. Саме це забезпечує успішність виникнення комічного ефекту. Функціонування анекдоту, зазвичай, носить ритуалізований характер: його структура досить стійка, а поведінка співрозмовників характеризується повторюваністю. Розповідь анекдоту обов'язково передбачає взаємодію – оповідача і слухача. До того ж, однією з особливостей анекдоту є анонімність. Він існує самостійно, без допомоги автора, і є результатом колективної творчості оповідачів, які час від часу вносять свої доповнення й інтерпретації. Через певний час розпізнати істинне значення, вкладене першими творцями анекдоту у своє творіння, досить складно. Наприклад, сучасній молоді незрозумілі анекдоти, у яких обіграються проблеми дефіциту, заборона яких-небудь (зазвичай, політичних) тем. Проте в часи, коли ці анекдоти було створено, їхній зміст був цілком доступний не лише дорослим, але й дітям.

Загалом анекдот є цікавим історичним джерелом. Але, насамперед, це мовотворчий жанр, тобто значною мірою для оповідача і слухача анекдоту важлива не його правдивість і відповідність історичним фактам (хоча, зазвичай, в основі сюжетів лежать випадки із реального життя), а те, через що, власне, анекдот і приваблює – іронія, гумор, сатира. Отже, анекдот – це суб'єктивна форма реагування на певну історичну подію, від якої оповідач провів емоційну аналогію. Безсумнівно, анекдот відбиває саме національну свідомість на певному історичному етапі, а не державну ідеологію того ж часу. Так, український анекдот – завжди був своєрідним засобом захисту, а також духовного самоствердження. Особливість українських жартів у тому, що вони є більш іронічними, аніж зловистими. Особливою є й тематика українських анекдотів. Найчастіше зустрічаємо кума й куму, тещу й зятя, свекруху й невістку. Сучасні анекдоти набирають обертів у політичній тематиці, тобто йде висміювання політичної верхівки.

В усіх сучасних анекдотах, безперечно, можемо помітити прецедентність. Це використання добре відомих усім представникам народу на певному історичному етапі, актуальних у пізнавальному й емоційному плані імен, висловлювань і ситуацій. Наприклад, історичні особи, персонажі казок, фільмів, що стали героями анекдотів – це прецедентні феномени. Вони входять у нашу пам'ять майже несвідомо і залишаються в ній надовго (якщо не назавжди), викликаючи певні асоціації.

Отже, анекдот дійсно є складним культурним феноменом із розгалуженою класифікацією, комплексом специфічних рис та національною специфікою. Текст анекдоту – це особлива форма існування національної культури, у якій міститься корисна інформація про конкретну історичну епоху через особливості індивідуального та загальнонаціонального світогляду.

Одержано 27.04.2019

УДК 004.738.5

Тетяна Олександрівна КОВАЛЬОВА,

курсант групи Ф2-101 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Перцева В. А.

ІНТЕРНЕТ ЯК КАТАЛІЗАТОР УТВОРЕННЯ НОВОЇ ЕПІСТОЛЯРНОЇ ФОРМИ

Розповсюдження нових інформаційних технологій виходить сьогодні за суто технологічні межі, оскільки торкається усіх сторін людського життя і діяльності. Віртуальна реальність Інтернету створює особливе комунікативне середовище і стимулює появу нових мовних і мовленнєвих засобів. Одним із сучасних популярних комунікативних жанрів є листування електронною поштою. Звісно, цей вид листування є певним продовження класичного епістолярного спілкування, але водночас електронна комунікація висунула нові етикетні формули, нові норми побудови текстів, нову стилістику.

Процес побудови текстів в електронній комунікації багато в чому залежить від тих ситуацій спілкування, у які вступає користувач. Тому спостерігається суміш ознак ділового та приватного листування. Наприклад, використання «смайликів», що графічно зображують емоцію. Привітання типу «добрий день, привіт» можуть співіснувати зі звертаннями «вельмишановний, високоповажний, дорогий». Також слід зазначити, що в Інтернеті майже відсутні деякі із традиційних етикетних формул, текст листа стає більш «еластичним», гнучким. Навіть ділове електронне листування тяжіє до певної демократизації, втрачаючи свою пишномовність. Ймовірно, саме цей критерій дозволяє говорити про відмінність електронного епістолярного стилю від «паперового». Крім того, електронне листування практично не обмежує абонента у розмірі надісланого повідомлення. Отже, ще одна з традиційних умов епістолярного стилю – стислість – практично втрачає свою актуальність.